

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА В.П. КОШЕВОГО (1939-2016), СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ НАУКОВОЇ ШКОЛИ ВЕТЕРИНАРНОЇ РЕПРОДУКТОЛОГІЇ

Склярів П.М.¹, д. вет. н., професор

Науменко С.В.², д. вет. н., професор

Федоренко С.Я.², д. вет. н., професор

¹*Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро*

²*Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

Провідний вчений в галузі ветеринарної репродуктології, Віктор Павлович Кошевой народився 07 жовтня 1939 р. у м. Новомосковськ Дніпропетровської області. Закінчив Новомосковський ветеринарно-зоотехнічний технікум (1960), працював ветеринарним фельдшером. Вищу освіту здобув у Харківському зооветеринарному інституті за спеціальністю «Ветеринарія» у 1967 р. У 1969-1973 рр. працював лікарем-ординатором кафедри акушерства і навчався в аспірантурі під керівництвом проф. Логвинова Д.Д. У 1973 р. захистив дисертацію «Мікрофлора навколозародкової рідини корів і нетелів та її значення для інфікування плода» на здобуття наукового ступеня кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.07 – ветеринарне акушерство.

Після захисту кандидатської дисертації продовжував активну наукову роботу і розпочав підготовку кадрів вищої кваліфікації. У 1975 році під керівництвом Кошевого В.П. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата ветеринарних наук здобувачка із Монгольської народної республіки Н. Дугарин. У 1983 році був затверджений ВАК СРСР у вченому званні доцента.

У 1990 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук «Вітамін А в регуляції репродуктивної функції у корів» у спеціалізованій вченій раді Всесоюзного інституту тваринництва за спеціальністю 03.00.13 – фізіологія людини і тварин. У 1992 році отримав атестат професора по кафедрі генетики та розведення сільськогосподарських тварин, а у 2004 році – по кафедрі акушерства, гінекології та біотехнології розмноження тварин.

Трудова діяльність Віктора Павловича була тісно пов'язана із Харківським зооветеринарним інститутом (пізніше – Харківською державною зооветеринарною академією, нині Державний біотехнологічний університет), де працював понад 40 років. Пройшов шлях від асистента до професора, завідувача кафедри акушерства, гінекології та біотехнології розмноження тварин (1992-1994, 2005-2016 рр.). Також тривалий час Віктор Павлович працював на кафедрі генетики та розведення сільськогосподарських тварин ведучим курсу «Акушерство та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин» для студентів зооінженерного факультету.

Опублікував понад 200 статей. Автор 5 навчальних посібників з грифом МОН України, 3 монографій, розробив 8 препаратів із вимогами ТУ, отримав авторське свідоцтво на винахід та 15 деклараційних патентів на корисну модель, розробив 8 методичних рекомендацій, затверджених НМР Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України. Серед основних праць: «Акушерсько-гінекологічна патологія у корів» (2004), «Ветеринарна перинатологія» (2008), «Патологія вагітності у тварин» (2009), «Довідник фармакологічних засобів, що використовуються в акушерстві, гінекології та біотехнології розмноження тварин» (2011), навчальні посібники «Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин» (два видання – 2005, 2017), «Проблеми відтворення овець і кіз та шляхи їх вирішення» (2011). За багаторічну сумлінну плідну працю був нагороджений у 2004 р. трудовою відзнакою «Знак Пошани». Почесний професор Харківської державної зооветеринарної академії з 2006 року.

Професор Віктор Кошевой займався науковою роботою за кількома напрямками: розробка програми комплексної діагностики, профілактики та терапії тварин з перинатальною патологією, післяродовими метро- та гонадопатіями; впровадження інноваційних методів та

рішень з використанням інформаційно-технічних приладів у ветеринарній репродуктології; визначення шляхів та механізмів виникнення внутрішньоутробної інфекції; вплив дефіциту вітаміну А, порушень у прооксидантно-антиоксидантній системі на регуляцію репродуктивної функції у тварин, стан фетоплацентарного комплексу. У колі наукових інтересів також була розробка приладів для візуалізації репродуктивних органів; розробка методів отримання гормональних препаратів із плаценти та рослин; розробка методів діагностики із використанням тепловізорів та УЗ сканерів; розробка комп'ютерних програм диференціальної діагностики та прогнозу відновлення репродуктивної функції, розробка методів профілактики та терапії тварин з використанням нанобіоматеріалів. Пішов з життя 19 жовтня 2016 року.

З 2001 року проф. Кошевим В.П. на кафедрі акушерства Харківської державної зооветеринарної академії розпочалася активна робота з підготовки наукових кадрів. У 2007 р. було захищено кандидатську дисертацію Федоренка С.Я. «Післяродовий гіпогонадізм у корів (клініко-експериментальні дані та розробка комплексної терапії)», у 2008 р. – кандидатську Цимерман О.О. на тему «Пренатальна гіпотрофія у собак, її діагностика та профілактика». У 2011 р. захистили кандидатські дисертації Беседовський В.П. «Післяродовий гіполютеоліз у корів (клініко-експериментальні дані та розробка способу терапії)» та Науменко С.В. «Відтворна функція самців за дефіциту вітаміну А та її корекція». В 2013 році відбувся захист докторської дисертації Склярєва П.М. «Репродуктивна функція у овець і кіз за дефіциту вітаміну А та методи корекції».

Пізніше, за наукового консультування Склярєва П.М. було завершено розпочаті під керівництвом проф. Кошевого В.П. докторські дисертації Федоренка С.Я. «Теоретико-експериментальне обґрунтування способів діагностики та терапії корів за гонадопатій» та Науменко С.В. «Експериментально-теоретичне обґрунтування розробки діагностичних, лікувальних та превентивних заходів за андрологічних патологій свійських тварин», а також кандидатську дисертацію Онищенко О.В. «Способи прогнозування та методи превенції дефіциту колостральних імуноглобулінів у корів», що були успішно захищені у 2021 р. Таким чином у 2007-21 р. було захищено 3 докторські і 6 кандидатських дисертацій за спеціальністю 16.00.07 – ветеринарне акушерство, які склали ядро сучасного етапу розвитку Харківської наукової школи ветеринарної репродуктології.

Насьогодні, наукові дослідження представників наукової школи зосереджені на розробці і впровадженні інноваційних засобів терапії репродуктивних хвороб тварин, удосконаленню діагностичних методик, обґрунтуванню профілактичних схем із врахуванням новітніх даних щодо патогенетичних механізмів (оксидативний стрес, метаболічні зміни на молекулярному й клітинному рівні, структурні параметри статевих залоз і органів-регуляторів відтворної здатності тварин). Під науковим керівництвом професора Науменко С.В. захищено дві дисертації на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина: Кошевим В.І. на тему «Зниження репродуктивної здатності кнурів-плідників за оксидативного стресу та методи її корекції» (2023 р.) та Твердохліб Ю.В. «Морфологічне та гормональне обґрунтування застосування гонадотропінів за стимуляції овуляції у кролиць» (2024 р.). На даний момент під керівництвом провідних вчених наукової школи проводиться підготовка двох докторських дисертацій та семи здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії.